

Uporaba biomedicinskih online informacijskih izvora (OvidSP) u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.)

Ljiljana Pavičić¹, Jelka Petrak²

¹Odjel stručne knjižnice, Klinički bolnički centar Osijek
²Središnja medicinska knjižnica, Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Stručni članak

UDK 611/618+57.08:681.518

Prispjelo: 15. lipnja 2010.

Cilj je rada dati pregled online dostupnih biomedicinskih informacijskih izvora i prikazati njihovo korištenje u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.) te ukazati na važnost stalne edukacije knjižničara i korisnika.

Metode. U radu se analizira korištenje biomedicinskih informacijskih izvora (2005.-2008.), dostupnih objema ustanovama u okviru licencnih prava akademskoga i biomedicinskoga konzorcija, kojima se pristupa pomoću sustava za pretraživanje OvidSP. Statistike se bilježe na serverima izdavača preko IP adresa.

Rezultati. U razdoblju 2005.-2008. online dostupni biomedicinski informacijski izvori (OvidSP) pretraživali su se u KBCO-u 38.067 puta, a na MEFOS-u 33.841 puta. U tom se razdoblju iz KBCO-a najčešće pretraživanj bazi podataka Medline pristupilo 16.834 puta, a iz MEFOS-a 16.148 puta. Baza podataka EBMR, namijenjena prije svega liječnicima i znanstvenicima, u KBCO-u pretraživala se 10.582 puta, a na MEFOS-u 4.809 puta. Current Contents (dostupan akademskom konzorciju) pretraživao se na MEFOS-u 7.145 puta. Na serverima izdavača bilježi se 1.482 pristupa online knjigama Books@Ovid i 9.169 pretraživanja cjelovitih tekstova Journals@Ovid Full Text iz KBCO-a, te 132 pristupa online knjigama Books@Ovid i 4.995 pretraživanja cjelovitih tekstova Journals@Ovid Full Text iz MEFOS-a.

Zaključak. Korisnici zaposleni na klinikama/odjelima KBCO-a u ispitivanom razdoblju više su pretraživali dostupne online biomedicinske informacijske izvore u odnosu na korisnike zaposlene na MEFOS-u, sukladno uvjetima koje je bolnica, kao zdravstvena ustanova u kojoj se izvodi klinička nastava, morala ispuniti kako bi stekla status kliničkoga bolničkoga centra. Dobiveni rezultati pokazali su da su se ti izvori u objema ustanovama koristili svakodnevno te da postoji stalni porast njihova korištenja.

Ključne riječi: Informacijski izvori; Baze podataka, bibliografske - statistike i brojčani podatci; Medline - statistike i brojčani podatci; Klinički bolnički centar Osijek, Medicinski fakultet Osijek

UVOD

Brz i pravodoban pristup relevantnim medicinskim informacijama podjednako je važan u svim područjima medicine.

Mrežni biomedicinski izvori, besplatni ili dostupni preko online informacijskih servisa, imaju izrazito veliku ulogu u djelotvornom pristupu znanstvenim informacijama.

Iako se na internetu danas mogu pronaći brojni korisni medicinski izvori u različitim oblicima, bibliografski podatci ili cjeloviti tekstovi usustavljeni u baze podataka za određene korisničke skupine jesu nezaobilazan izvor provjerenih i pouzdanih informacija (1).

Izraz baza podataka (prema engl., *database*) obuhvaća skupine podataka na strojno čitljivomu mediju, bez obzira na to jesu li to samo bibliografski podatci, ili cjeloviti zapisi u tekstualnom, brojčanom ili slikovnom obliku. U kontekstu online pretraživanja baza podataka je zbirka zapisa u strojno-čitljivom obliku koji se daju na raspolaganje za interaktivno pretraživanje putem lokalnih ili udaljenih računalnih terminala (2).

Računalne baze podataka mogu se podijeliti na referentne i izvorne. Referentne baze podataka mogu biti bibliografske (elektroničko izdanje bibliografija, kazala, časopisa sažetaka i sl.) i referalne (upućuju na imena ili adrese osoba ili organizacija). Izvorne, nebibliografske ili faktografske baze podataka mogu biti brojčane,

tekstualno-brojčane, opisi svojstava nekih pojava ili stvari i baze podataka s punim tekstom (3).

Baze podataka stvaraju različita strukovna društva, profitne i neprofitne ustanove, knjižnice itd. U izradi sudjeluju stručnjaci različitih profila: knjižničari (definišu sve potrebne elemente koji opisuju rad), računalni stručnjaci (izrađuju bazu i sučelja i brinu o tehničkoj podršci), indeksari (opisuju radove dodjeljujući im ključne riječi) i dr.

Bibliografske baze podataka sadrže podatke o objavljenim radovima, upućuju na izvorne publikacije i olakšavaju njihov odabir. Standardni se bibliografski zapis sastoji od polja koja sadrže podatke o autoru, suautorima, naslovu rada, naslovu časopisa, godini objavljivanja, broju sveska i sveščića, stranicama na kojima je rad objavljen, ustanovi iz koje su autori, izvornom jeziku rada i dr. Zapisi najčešće sadrže ključne riječi koje opisuju sadržaj rada i sažetak. Bibliografske baze podataka često se povezuju sa zapisima drugih baza podataka i cjelovitim radovima koji se nalaze u mrežnom prostoru.

Citatne su baze podataka u svojoj osnovi i bibliografske. Međutim, ove baze podataka obrađuju i popise uporabljene literature koju autori navode na kraju radova. Citatne baze daju odgovor na pitanje o tome koji su radovi najviše citirani unutar određenoga znanstvenoga područja. Često se koriste u svrhu prosudbe kvalitete citiranoga rada. Zbirke elektroničkih časopisa, kao što su ScienceDirect (Elsevier) ili SpringerLink pripadaju bazama podataka s cjelovitim tekstovima.

Odvojeno od podataka, nalazi se program kojemu je zadatak spojiti sadržaj baze podataka sa specifičnostima strategije pretraživanja. Mehanizmi pretraživanja razlikuju se prema svojoj snazi i pristupačnosti. Neki omogućuju korisnicima da obave složena i zahtjevna pretraživanja, a neki omogućuju samo jednostavna pretraživanja.

Strategija pretraživanja prikaz je korisničkoga pitanja u obliku koji je razumljiv mehanizmu pretraživanja. Šire gledano, to je proces spajanja pitanja korisnika s odgovarajućim ciljanim izvorom.

U radu će se opisati dostupni biomedicinski online informacijski izvori te analizirati njihovo korištenje, koje se bilježi na serverima izdavača preko IP adresa. Medicinskom fakultetu u Osijeku (MEFOS) omogućen je pristup biomedicinskim online informacijskim izvorima u okviru licencnih prava akademskoga konzorcija visokoškolskih i znanstvenih ustanova RH.

Kliničkom bolničkom centru Osijek (KBCO) dostupni su biomedicinski online informacijski izvori u okviru licencnih prava biomedicinskoga konzorcija (82 zdravstvene ustanove).

Od 2009. godine korisnici koji raspolažu AAI korisničkom oznakom/imenom i zaporkom preko proxy servera Centra za online baze podataka mogu pristupiti bazama podataka (Current Contents i dr.), znanstvenim časopisima u cjelovitom tekstu, kao i svim drugim pretplaćenim sadržajima s bilo kojeg računala priključenoga na internet.

MATERIJAL I METODE

U radu se daje pregled biomedicinskih, online dostupnih, informacijskih izvora - bibliografska baza podataka *Medline* i *Current Contents*, baza podataka cjelovitoga teksta *Evidence Based Medicine Reviews* (EBMR), baza podataka s cjelovitim tekstovima članaka iz časopisa *Journals@Ovid Full Text*, te baza podataka s cjelovitim tekstovima elektroničkih knjiga *Books@Ovid* pretežito izdavača Lippincott Williams & Wilkins (4).

Uporaba tih izvora bilježi se na serverima izdavača preko IP adresa KBCO-a i MEFOS-a te se ti izvori koriste kao uzorak za statističku analizu.

U radu se opisuju i citatna/bibliografska baze podataka *Web of Science* (WoS) – za ispitivano razdoblje nema dostupnih statistika i citatna/bibliografska baze podataka *Scopus* čije se korištenje prati preko IP adrese Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku.

Korisnici knjižnice KBCO-a i MEFOS-a jesu znanstvenici, nastavnici i suradnici Medicinskoga fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (ukupno 379), te studenti Sveučilišnoga integriranoga preddiplomskog i diplomskog studija medicine (490), Poslijediplomskoga doktorskoga studija Biomedicina i zdravstvo (123) i Stručnoga studija sestinstva (305); (podatci na dan 31. siječnja 2009.). U KBCO-u je 3.330 potencijalnih korisnika; od toga 2.152 zdravstvena djelatnika: 333 liječnika specijalista, 105 specijalizanata, 21 dr. pripravnik, 6 zdravstvenih djelatnika VSS, 303 zdravstvena djelatnika VŠS, 1.382 zdravstvena djelatnika SSS, 2 zdravstvena djelatnika NSS – bolničari (podatci na dan 31. siječnja 2009.).

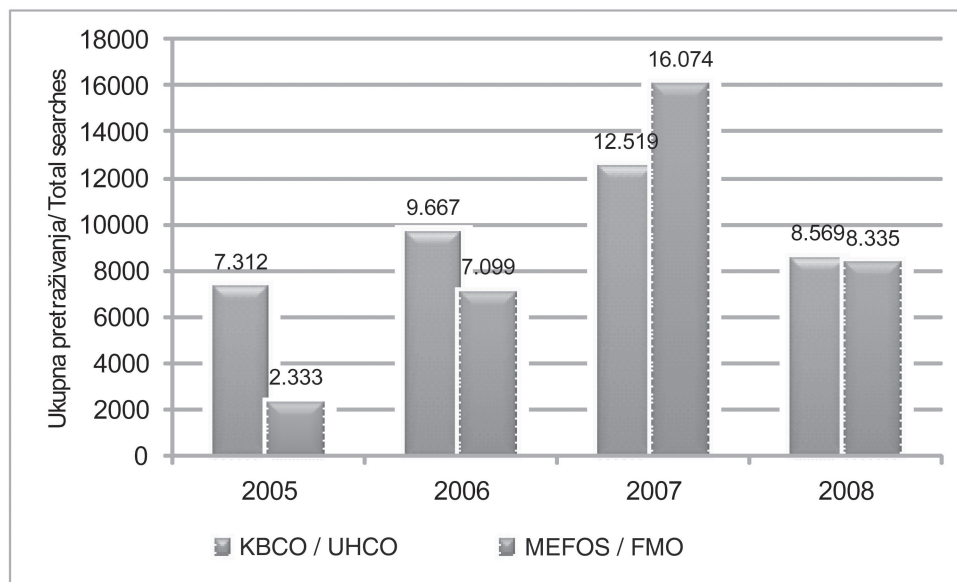
Povremeni su korisnici knjižnice znanstvenici i stručnjaci zaposleni u ustanovama na području slavonsko-baranjske regije i šire - domovi zdravlja i bolnice (Slavonski Brod, Našice, Vinkovci, Vukovar, Požega, Nova Gradiška, Karlovac, Krapinske Toplice), znanstvenici i stručnjaci

TABLICA 1.
 Uporaba biomedicinskih informacijskih izvora (OvidSP)
 u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.)

TABLE 1
 The Use of Biomedical Databases (OvidSP)
 at UHCO and FMO (2005-2008)

	KBCO / UHCO				MEFOS / FMO			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Journals@Ovid Full Text	1867	2201	3209	1892	274	957	2707	1057
Books@Ovid	264	377	510	331	39	33	26	34
EBM Reviews - ACP Journal Club	241	607	945	581	1	259	756	119
EBM Reviews - Cochrane Central Register of Controlled Trials	174	433	702	435		180	677	115
EBM Reviews - Cochrane Database of Systematic Reviews	286	511	1256	586	1	291	754	116
EBM Reviews - Cochrane Methodology Register			8	430			25	107
EBM Reviews - Database of Abstracts of Reviews of Effects	235	497	1036	735	1	214	800	129
EBM Reviews - Health Technology Assessment			8	438			25	109
EBM Reviews - NHS Economic Evaluation Database			8	430			25	105
Current Contents - all databases					1187	1507	2820	1631
ERIC					12	103	105	27
Food Science and Technology Abstracts					20	81	112	2
Ovid MEDLINE(R)	3774	4174	3781	2686	523	2388	6248	4771
Ovid MEDLINE(R) In-Process & Other Non-Indexed Citations	346	750	1056	25	271	866	982	
Ovid OLDMEDLINE(R)	125	117				99		
PsycBOOKS								11
PsycINFO					4	121	12	2
UKUPNO / TOTAL	7312	9667	12519	8569	2333	7099	16074	8335

GRAFIKON 1.
Ukupna pretraživanja baza podataka (OvidSP) u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.)
FIGURE 1
Total Searches of all Databases (OvidSP) at UHCO and FMO (2005-2008)

iz područja veterinarske struke, kemije, biologije, poljoprivrede te studenti i srednjoškolci zdravstvenih i srodnih stručnih škola na području regije.

Dostupne online biomedicinske informacijske izvore korisnici najčešće pretražuju u svrhu objavljivanja članka u znanstvenom i stručnom časopisu, sažetka u zborniku sažetaka, pisanja stručne knjige, doktorske disertacije, prijavljivanja znanstvenoga i stručnoga projekta, edukacije i sl.

Medline je najznačajnija medicinska bibliografska baza podataka s više od 21 milijuna bibliografskih zapisa o člancima objavljenim u više od 5.500 biomedicinskih časopisa iz preko 80 stranih zemalja na 30 jezika. Proizvodi ju Nacionalna medicinska knjižnica (National Library of Medicine - NLM) u SAD-u i ažurira svakodnevno. Donosi sadržaj triju prethodno tiskanih indeksnih publikacija: Index Medicus, Index to Dental Literature i International Nursing Index. Indeksira podatke od 1947. godine (nekad u obliku tiskanih indeksnih publikacija: Index Medicus, Index to Dental Literature i International Nursing Index) do danas iz područja biomedicine, kliničkih i pretkliničkih znanosti, sestrištva, javnoga zdravstva, stomatologije, veterine, uključujući teme koje se odnose na biomedicinu i zdravstvenu skrb (biologija, biofizika, kemija, znanost o okolišu, oceanologija, znanost o biljkama i životinjama).

U bazu se godišnje dodaje više od 600.000 novih zapisa.

Medline ne uključuje knjige, poglavlja u knjigama, audiovizualne materijale, osvrtne na knjige ili nekrologe. Besplatan pristup Medlineu osiguran je preko PubMed-a, a osiguravaju ga i razne komercijalne tvrtke, poput Wolters Kluwer Health, Thomsona i sl.

U bazama podataka koje donose rezultate kliničkih istraživanja usustavljenih po načelima „medicine utemeljene na dokazima“, odnosno po snazi najboljega dokaza liječnici mogu pronaći odgovore na pitanja:

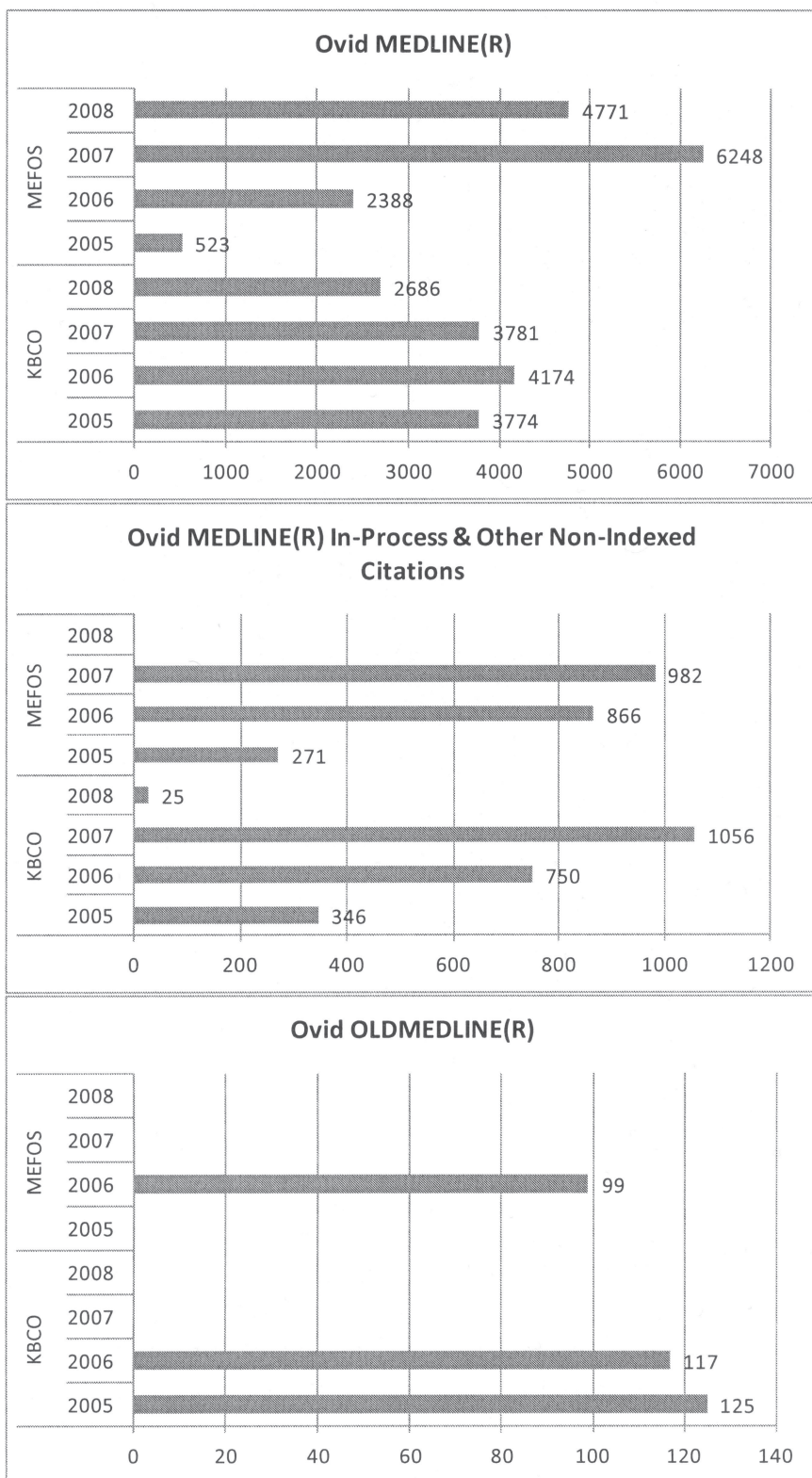
1. kako pravilno sakupiti kliničke pronalaskes i jasno ih interpretirati,
2. kako izabrati i interpretirati dijagnostičke testove,
3. koji je očekivani tijek bolesti u bolesnika,
4. kako izabrati metode liječenja koje više koriste nego što štete,
5. kako uočiti i smanjiti rizik od bolesti,
6. kako educirati sebe, bolesnike i obitelji.

Hrvatskoj medicinskoj javnosti, preko sustava OvidSP dostupni su **Evidence Based Medicine Reviews** (EBMR) – skup baza podataka cjelovitoga teksta: ACP Journal Club (ACP), Cochrane Central Register of Controlled Trials (CCTR), Cochrane Database of Systematic Reviews (COCH), Cochrane Methodology Register Database (CMR), Database of Abstracts of Reviews of Effects (DARE), Health Technology Assessment Database (HTA), National Health Service Economic Evaluation Database (NHSEED). Budući da

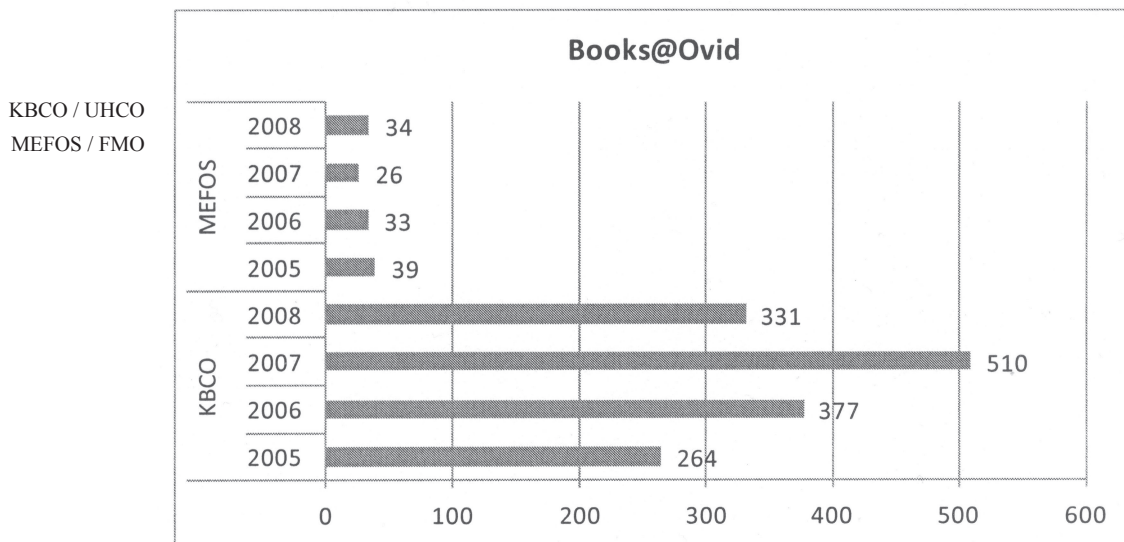
GRAFIKON 2.
 Ovid MEDLINE®, Ovid MEDLINE® In-Process & Other Non-Indexed Citations,
 Ovid OLDMEDLINE® (2005.-2008.)

FIGURE 2
 Ovid MEDLINE®, Ovid MEDLINE® In-Process & Other Non-Indexed Citations,
 Ovid OLDMEDLINE® (2005-2008)

KBCO / UHCO
 MEFOS / FMO

GRAFIKON 3.
Uporaba informacijskoga izvora Books@Ovid u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.)
FIGURE 3
The Use of Books@Ovid Database at UHCO and FMO (2005-2008)

su te baze podataka povezane s Medlineom, dostupnoma u istome sustavu, korisnici mogu započeti pretraživanje u Medlineu i iz Medlinea povezati se sa sažetcima i komentarima relevantnih članaka baza podataka EBM. Pretraživanje u Medlineu može biti ograničeno na članke iz baze podataka Best Evidence.

Current Contents (CC), niz od devet razdjela Instituta za znanstvene informacije, nudi pristup sadržajima i bibliografskim podacima najutjecajnijih svjetskih znanstveno-istraživačkih časopisa i novijim izdanjima knjiga iz područja znanosti, društvenih znanosti, umjetnosti i humanističkih znanosti, pružajući korisniku uvid u sva najvažnija istraživanja koja mogu utjecati na njegov rad. Svaki razdjel pokriva određeno područje znanosti, a za područje su biomedicine važni Current Contents/Clinical Medicine i Current Contents/Life Sciences. Dostupni su nam podatci od polovice 1993. godine do danas. Izlaze svakoga tjedna i donose pregled sadržaja časopisa koje uključuju - više od 7.500 vodećih svjetskih časopisa te više od 2.000 knjiga i zbornika skupova. Dostupan je cjeloviti bibliografski zapis, uključujući autorov sažetak na engleskom jeziku (za otprilike 85% članaka i preglednih članaka iz područja znanosti), ključne riječi autora, dodatne ključne riječi, adrese autora, imena i adrese izdavača i ISSN.

Journals@Ovid Full Text predstavlja drugu generaciju baza podataka cjelovitih tekstova, dostupnih preko sustava za pretraživanje OvidSP. Omogućuje pristup sljedećim kolekcijama: Core Biomedical, Nursing

Collection, LWW High Impact Collection. Sadrži nekoliko stotina znanstvenih, tehničkih i medicinskih časopisa u izdanju 50 različitih izdavača i izdavačkih društava, među kojima je preko 100 najpoznatijih i najcitatiranih časopisa koje izdaje Lippincott, Williams and Wilkins (LWW), preko 700 Kluwerovih naslova te 15 časopisa iz kolekcije Core Biomedical. Obuhvaća razdoblje od 1996. (1993. za neke časopise) do danas. Sadrži poveznice na bibliografske baze podataka kao što su MEDLINE, PsycINFO, CINAHL. U okviru baze podataka Journals@Ovid Full Text akademskom konzorciju Republike Hrvatske 2009. godine bilo je dostupno 116 časopisa u cjelovitom tekstu pretežito izdavača LWW i American Psychological Association, a djelomice dostupna bila su 64 časopisa. Biomedicinskom konzorciju 2009. godine bila su dostupna 44 časopisa u cjelovitom tekstu, a djelomice dostupna također 64 časopisa.

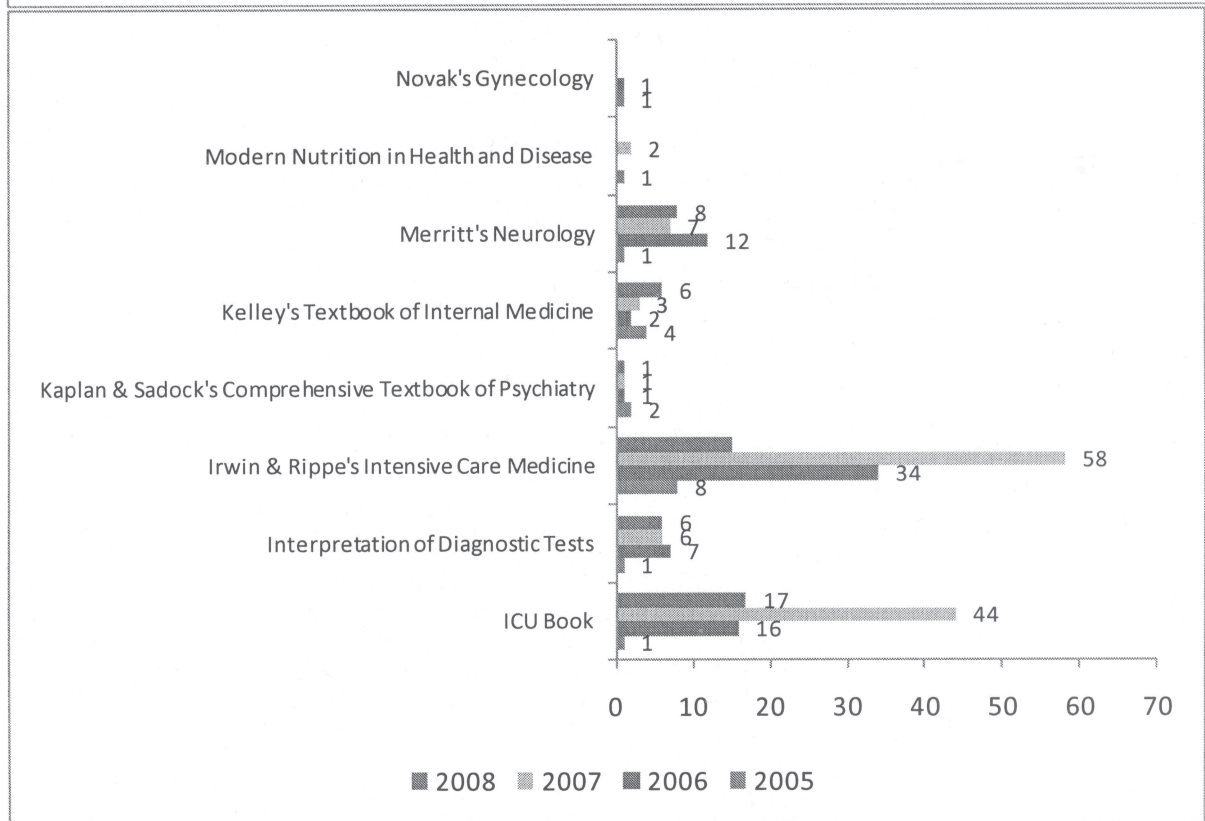
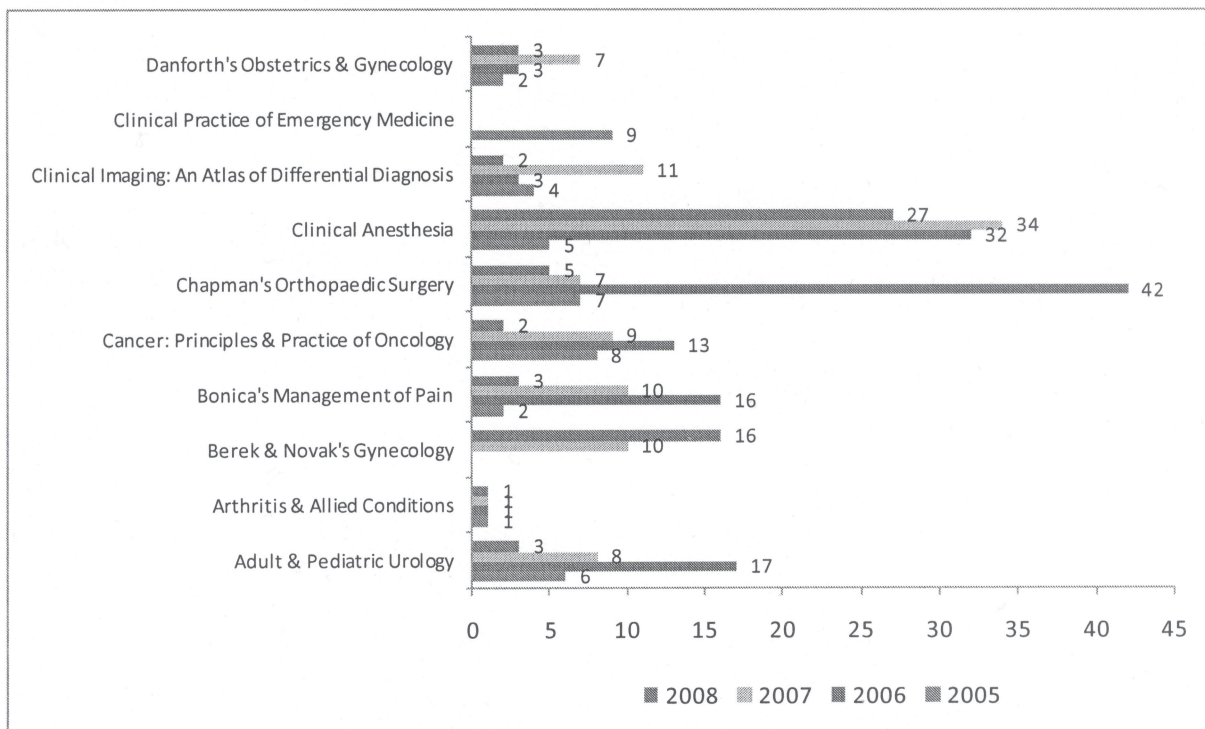
Books@Ovid nudi cjelovite tekstove referentnih monografskih djela i priručnika iz različitih područja medicine sljedećih izdavača: LWW, McGraw Hill, Oxford Publishers, Facts & Comparisons i Lexicomp. Pretraživati se može tekst jedne određene knjige, odabranih dijelova ili svih knjiga. Dijagrami u boji, grafikoni i ostale ilustracije u udžbenicima dostupni su kao sličice ili grafike u punoj veličini. Ako korisnik pristupa određenom udžbeniku, dostupne su poveznice koje korisniku olakšavaju prelazak s jednoga na drugo poglavlje knjige. Dostupna su najnovija izdanja knjiga u cijelosti, a ponekad su unutar jednoga izdanja dostupna

GRAFIKON 4.

Books@Ovid - prikaz naslova korištenih knjiga i ukupno korištenje tijekom godine u KBCO-u (2005.-2008.)

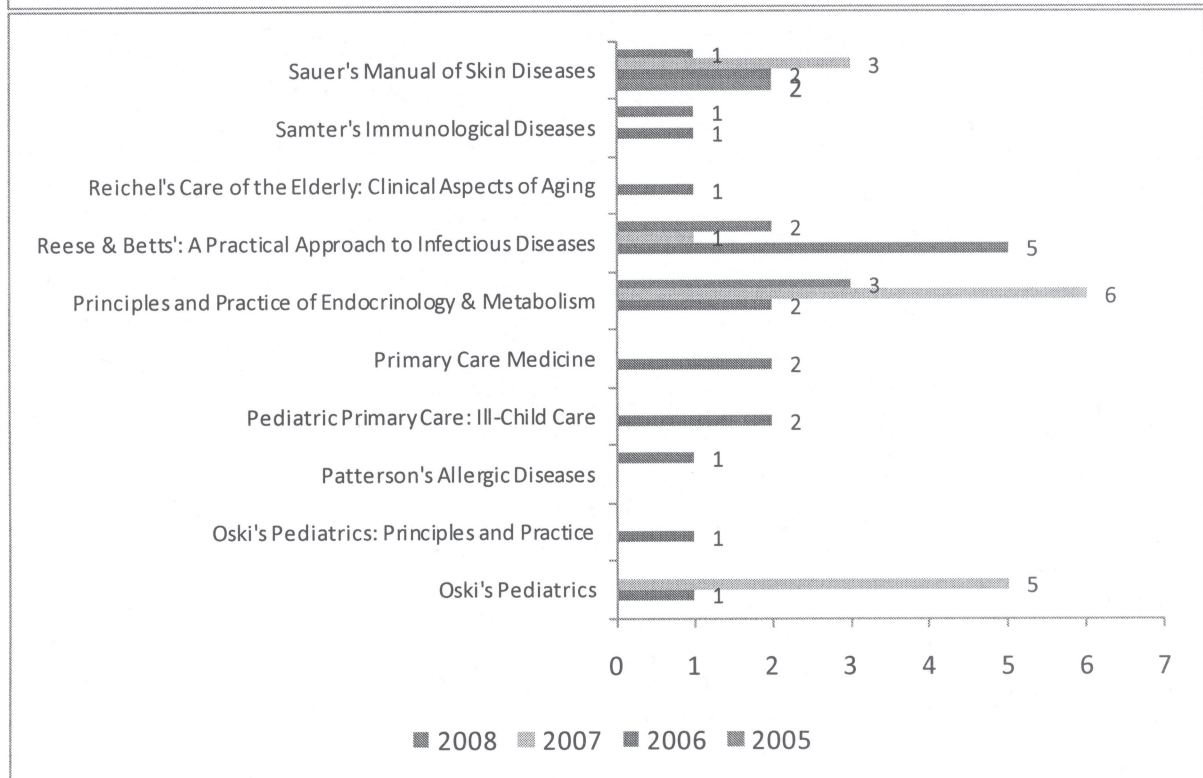
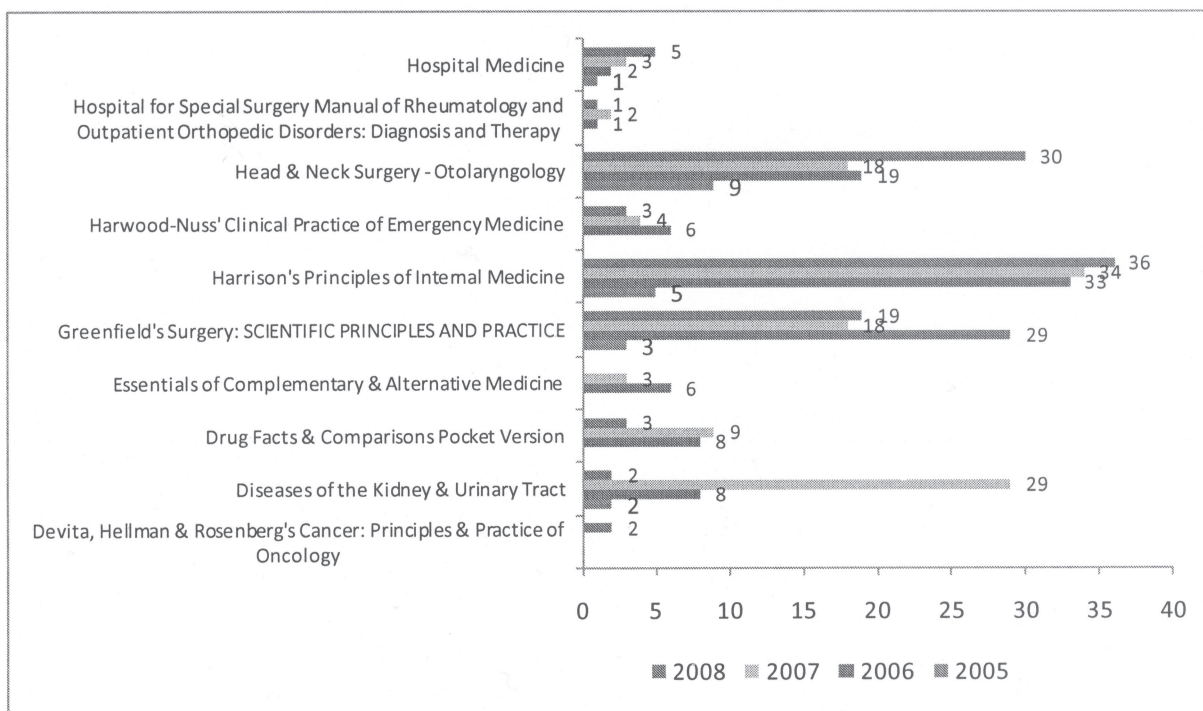
FIGURE 4

Books@Ovid – Title Overview of Books Used and Total Book Use at UHCO (2005-2008)

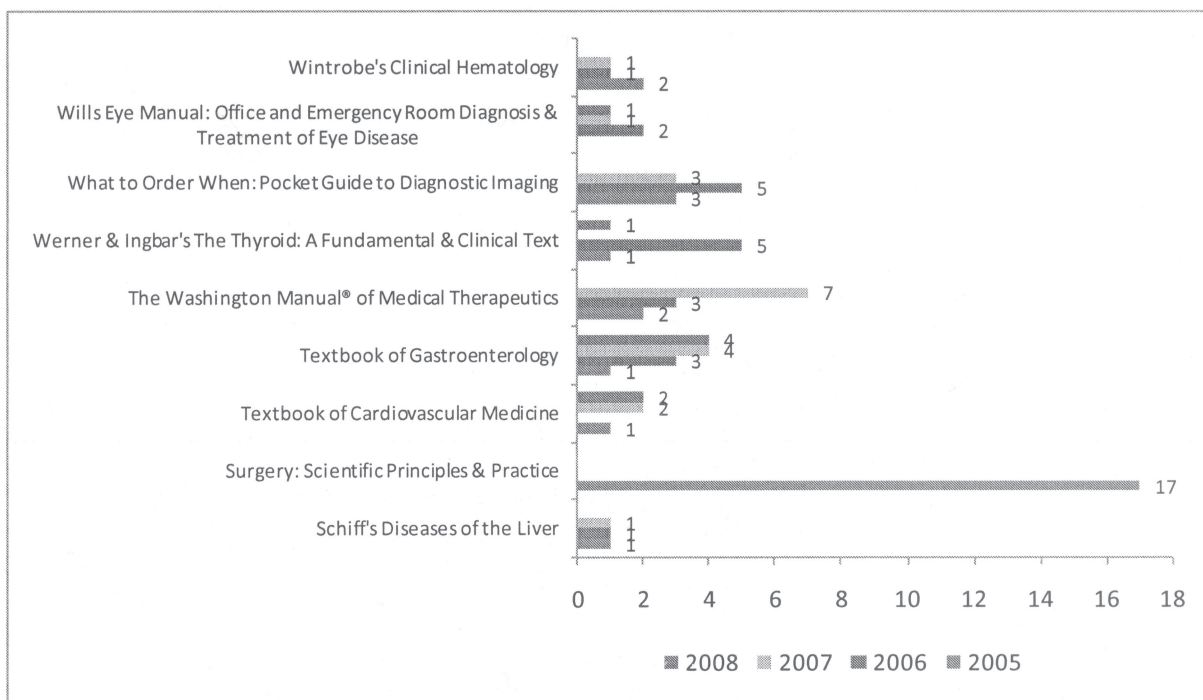
NASTAVAK

CONTINUED

NASTAVAK

CONTINUED

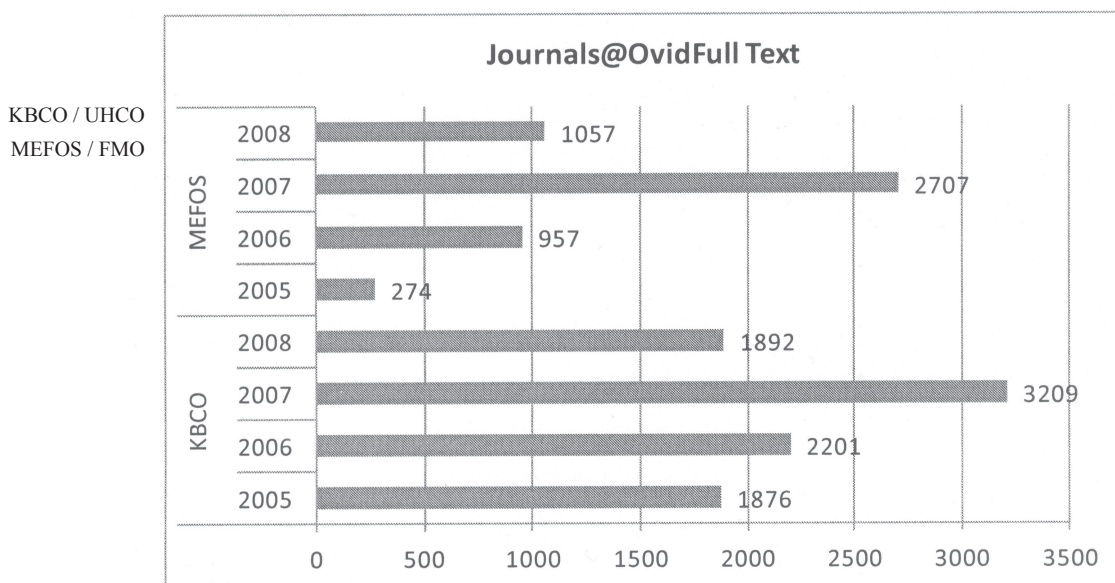

GRAFIKON 5.

Uporaba informacijskoga izvora Journals@Ovid Full Text u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.)

FIGURE 5

The Use of Journals@Ovid Full Text Database at UHCO and FMO (2005-2008)

poglavlja različitoga datuma objavljivanja (poglavlja se uključuju na mrežu čim pristignu izdavaču).

Web of Science (WoS) dostupan je Hrvatskoj akademskoj zajednici na platformi ISI Web of Knowledge, a obuhvaća sljedeće citatne baze podataka: Science Citation Index - Expanded (SCI-EXPANDED) od 1955. do danas, Social Sciences Citation Index (SSCI) od 1956. do danas i Arts & Humanities Citation Index (A&HCI) od 1975. do danas (5).

Journal Citation Reports (JCR) priznati je izvor za ocjenjivanje časopisa i njihova utjecaja u znanstvenoj zajednici. JCR nudi statističke informacije utemeljene na podacima o citiranosti radova koje je neki časopis objavio.

Scopus je multidisciplinarna bibliografska i citatna baza podataka izdavačke kuće Elsevier (Nizozemska) koja uključuje izvore iz prirodnih znanosti, tehnologije, medicine, društvenih znanosti, umjetnosti i humanističkih znanosti. Sadrži sažetke i reference iz više od 16.000 časopisa, preko 1.200 časopisa u otvorenom pristupu, 520 zbornika sa znanstvenih skupova, 650 publikacija iz područja trgovine, 315 nizova knjiga, 36 milijuna zapisa, 431 milijun znanstvenih web stranica, 23 milijuna patenata iz 5 ureda za patente, članke u tisku (*Articles-in-Press*) iz preko 3.000 časopisa, poveznice na cjelovite tekstove članaka i druge izvore (6).

REZULTATI

S obzirom da izdavači pohranjuju podatke o pristupu pojedinih fakulteta, zdravstvenih i drugih ustanova od 2005. godine, u radu se analizira korištenje online biomedicinskih izvora informacija dostupnih akademskom (MEFOS) i biomedicinskom konzorciju (KBCO) u razdoblju od 2005. do 2008. godine (Tablica 1., Grafikon 1.). U ispitivanom razdoblju preko IP adrese KBCO-a moglo se pristupiti samo online dostupnim izvorima informacija biomedicinskoga konzorcija te je isključena mogućnost odstupanja od dobivenih podataka zbog promjena u strukturi korisnika (user).

Postojale su određene razlike u načinu računanja/obrade statistika. U siječnju 2008. godine uvele su se nove statistike i moduli izvješćivanja (OvidSP WebStats) kako bi se izvješća o korištenju online baza podataka prilagodila standardima COUNTER (Counting Online Usage of Networked Electronic Resources), namijenjenim knjižničarima, izdavačima i posrednicima za standardiziranje bilježenja i razmjene statističkih podataka (7). Novi se način brojanja podataka (usklađivanje sa standardima COUNTER) odnosio

na 2008. godinu, te su se u radu koristili ujednačeni statistički pokazatelji prikupljeni sa staroga sučelja za razdoblje 2005.-2008. godina.

Poteškoće u prikupljanju podataka o korištenju pojedinih online dostupnih biomedicinskih informacijskih izvora nastale su i zbog toga što izdavači čuvaju statistike određeno vrijeme (neki dvije-tri-pet godina, a neki samo posljednjih 12 mjeseci). Stariji se podatci ne arhiviraju. Za citatnu bazu podataka Scopus statistike se vode prema IP adresama sveučilišta.

U ispitivanom razdoblju online dostupnim biomedicinskim informacijskim izvorima pristupilo se u KBCO-u ukupno 38.067 puta. U istom razdoblju na MEFOS-u se pristupilo 33.841 put. Analizirajući uporabu biomedicinskih informacijskih izvora (OvidSP) u KBCO-u i MEFOS-u (Tablica 1., Grafikon 1.), uočava se da se u objema ustanovama najviše pristupalo tijekom 2007. godine. Najčešće pretraživanoj bazi podataka Medline (OVID MEDLINE®, Ovid MEDLINE® In-Process & Other Non-Indexed Citations, Ovid OLDMEDLINE® - Grafikon 2.) najviše se pristupalo na MEFOS-u 2007. godine (7.230 puta), a u KBCO-u 2006. godine (5.041 puta). U odnosu na 2005. godinu, bilježi se povećanje korištenja baze podataka Medline u KBCO-u 2006. godine za 19% i 2007. godine za 14%. U odnosu na ukupan broj pristupa 2005. godine, baza podataka Medline 2008. godine u KBCO-u koristila se 64%. To se smanjenje korištenja baze podataka Medline 2008. godine u odnosu na 2005. godinu može objasniti korištenjem drugih online dostupnih informacijskih izvora u KBCO-u. U odnosu na 2005. godinu, bilježi se veliko povećanje korištenja baze podataka Medline na MEFOS-u 2006. godine - više od četiri puta (322%), 2007. godine - više od 9 puta (811%) te 2008. godine - šest puta (601%).

Baza podataka EBM Review, namijenjena prvenstveno liječnicima i znanstvenicima, znatno se više pretraživala u KBCO-u (10.582 puta) u odnosu na MEFOS (4.809 puta). U odnosu na 2005. godinu u KBCO-u bilježi se povećanje korištenja te baze podataka 2006. godine (119%), 2007. godine (323%) i 2008. godine (288%) (Tablica 1.).

Baza podataka Current Contents mogla se pretraživati preko IP adrese MEFOS-a na Fakultetu i u knjižnici (2005. - 1.187 pristupa, 2006. - 1.507, 2007. - 2820 i 2006. - 1631), te se u ispitivanom razdoblju pristupilo ukupno 7.145 puta (Tablica 1.). U odnosu na 2005. godinu, dobiveni rezultati pokazuju povećanje korištenja te baze podataka u 2006. i 2007. godini. U odnosu na 2007. godinu bilježi se smanjenje u broju pristupa

2008. godine, što se može objasniti korištenjem drugih informacijskih izvora, primjerice izvora Web of Science (podatci o korištenju te baze podataka na MEFOS-u i u knjižnici dostupni su samo za razdoblje od lipnja 2007. do prosinca 2008. godine – ukupno 2.413 pristupa) koji znanstvenicima i knjižničarima nudi pretraživanje starijih razdoblja.

U odnosu na 2005. godinu, bilježi se porast pristupa bazi podataka Books@Ovid u KBCO-u 2006. godine (42%), 2007. godine (93%) i 2008. godine (25%). U odnosu na 2005. godinu, ta se baza podataka na MEFOS-u pretraživala 2006. godine 84%, 2007. godine 66% te 2008. godine 87% (Grafikon 3.).

U okviru baze podataka Books@Ovid (2005.-2008.) u KBCO-u (ukupno 1.482 pretraživanja) (Tablica 1.) najviše su se koristile sljedeće knjige (Grafikon 4.): *Irwin & Rippe's Intensive Care Medicine* (116 puta), *Harrison's Principles of Internal Medicine* (108), *Greenfield's Surgery: Scientific Principles and Practice* (108), *Clinical Anesthesia* (98), *ICU Book* (78), *Head & Neck Surgery – Otolaryngology* (76), *Chapman's Orthopaedic Surgery* (61), *Diseases of the Kidney & Urinary Tract* (41), *Adult & Pediatric Urology* (34), *Cancer: Principles & Practice of Oncology* (32), *Bonica's Management of Pain* (31), *Merritt's Neurology* (28), *Berek & Novak's Gynecology* (26), *Clinical Imaging: An Atlas of Differential Diagnosis* (20), *Drug Facts & Comparisons Pocket Version* (20), *Interpretation of Diagnostic Tests* (20).

U okviru baze podataka Books@Ovid u ispitivanom razdoblju na MEFOS-u (ukupno 132 pretraživanja) (Tablica 1.) najviše se koristila knjiga: *Harrison's Principles of Internal Medicine* (25 puta).

U odnosu na 2005. godinu (274 pristupa) na MEFOS-u se 2006. godine bilježi nagli porast pristupa bazi podataka s cjelovitim tekstom Journals@Ovid Full Text za +683 pristupa, 2007. za +2.433 i 2008. godine za +783 pristupa. U odnosu na 2005. godinu (1.867 pristupa) u KBCO-u bilježi se 2006. godine porast korištenja te baze za +334 pristupa, 2007. za +1.342 pristupa te 2008. za +25 pristupa. U 2008. godini bilježi se smanjenje pristupa bazi podataka s cjelovitim tekstom Journals@Ovid Full Text u odnosu na 2007. godinu u objema ustanovama, a razlog tome moglo je biti povećano korištenje drugih online informacijskih izvora i web stranica s dostupnim cjelovitim tekstovima članaka znanstvenih časopisa (Grafikon 5.).

ZAKLJUČAK

Korištenje online dostupnih biomedicinskih informacijskih izvora omogućuje znanstvenicima i liječnicima uvid u najnovija dostignuća unutar određenoga područja. S obzirom da biomedicinska literatura relativno brzo zastarijeva, potreba za traženjem novih informacija svakodnevni je zahtjev.

Elektronički informacijski izvori koje stručnjaci iz područja biomedicine koriste jesu najčešće časopisi (interdisciplinarni, specijalizirani), knjige i udžbenici te bibliografske baze podataka.

Podatci o korištenju dostupnih biomedicinskih online informacijskih izvora (OvidSP) u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.) pokazuju da je u ispitivanom razdoblju porasla uporaba online dostupnih biomedicinskih informacijskih izvora u objema ustanovama. To je snažan dokaz u prilog osiguranju stabilnoga i neprekinutoga pristupa važnim informacijskim izvorima za naše znanstvene, nastavne i kliničke ustanove. Pri tome je neophodna potpora iz središnjih, državnih financijskih izvora, ali i iz izvora samih ustanova.

Zahvala

Zahvaljujemo se gosp. Danijelu Namjesniku iz Centra za online baze podataka na ljubaznosti i suradnji prilikom prikupljanja statističkih podataka.

LITERATURA

1. Stojanovski J. Zašto koristiti online baze podataka? U: Stojanovski J. Online baze podataka: priručnik za pretraživanje: najvažnije svjetske baze podataka dostupne hrvatskoj akademskoj i istraživačkoj zajednici. 2. dopunjeno i prerađeno izd. Zagreb: Hrvatska akademska i istraživačka mreža; 2007. str. 7.
2. Convey J. Online information retrieval: an introductory manual: principles and practice. 4. izd. London: Library Association Publishing; 1992. str. 16.
3. Sečić D. Računalne baze podataka i njihovo pretraživanje. U: Sečić D. Informacijska služba u knjižnici. 2. dopunjeno i prerađeno izd. Lokve: Benja; 2006. str. 103-4.
4. OvidSP [Internet]. New York: Wolters Kluwer Health. Dostupno na URL adresi: <http://ovidsp.tx.ovid.com> (2009-02-09).
5. Web of Knowledge [Internet]. Philadelphia: Thomson Reuters. Dostupno na URL: <http://apps.webofknowledge.com> (2009-02-09).
6. Scopus [Internet]. Amsterdam: Elsevier. Dostupno na URL: www.info.scopus.com (2009-02-09).
7. COUNTER Counting Online Usage of Networked Electronic Resources. Dostupno na URL: <http://www.projectcounter.org> (2009-01-19).

THE USE OF ONLINE BIOMEDICAL INFORMATION DATABASES (OVIDSP) AT UHCO AND FMO (2005-2008)

Ljiljana Pavičić¹, Jelka Petrak²

¹Medical Hospital Library, University Hospital Centre Osijek

²Central Medical Library, School of Medicine, University of Zagreb

Professional paper

Abstract

The aim of this paper is to give an overview of the online biomedical databases available at the University Hospital Centre Osijek (UHCO) and Faculty of Medicine Osijek (FMO) on OvidSP platform and to report on their use.

Methods. The paper analyzes the usage statistics of biomedical databases (2005-2008) available to both institutions under the Croatian academic and biomedical consortium licence. Usage statistics was collected by publishers' servers via IP addresses.

Results. In the 2005-2008 period, the online available biomedical databases (OvidSP) were searched 38.067 times by UHCO and 33.841 times by FMO staff. Medline was most frequently searched database, 16.834 times by UHCO and 16.148 by FMO. EBMR database had been accessed 10.582 times by UHCO and 4.809 times by FMO. The Current Contents database had been searched for 7.145 times (accessible only to FMO). There were 1.482 accesses to online books Books@Ovid, and 9.169 searches of full texts on Journals@Ovid Full Text by UHCO staff, and 132 to online books Books@Ovid and 4.995 to full texts on Journals@Ovid Full Text by FMO staff.

Conclusion. During the analysed period the users affiliated to the University Clinics and Departments of UHCO had searched the available online biomedical databases more than the users affiliated to FMO. The results show that the available databases had been used on a daily basis and that there is a continuous increase in their use.

Key words: Resource Guides; Databases, bibliographic - statistics & numerical data; Medline - statistics & numerical data; University Hospital Centre Osijek; Faculty of Medicine Osijek